

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/1 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ ХХ ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLIQIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbos</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLIQI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаҳодат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмаҳматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Rashidova Dilfuza Ganievna</i> XIX ASR O‘ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G‘OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR	109-113
<i>Ochilova Nigora Ruzimuratovna</i> GENDER TENGLIGINI TA‘MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOY OMILLARI	114-118
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI	119-123
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY TUSHUNCHASI	124-131
<i>Kurbanbaeva Ulbosin Jumag‘alievna</i> EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	132-136
<i>Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna</i> ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	137-141
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> IJTIMOY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN‘IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA‘SIRI	142-148
<i>Султанов Бахтиёр Бахтиёрович</i> ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ	149-153
<i>Bozorov Suxrob Komilovich</i> MA‘NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION G‘OYA VA LOYIHALAR	154-157
<i>Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna</i> MILLIY O‘ZLIK VA DINIY BAG‘RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘ZARO TA‘SIRLAR	158-163
<i>Muxamedjanova Lalixon</i> GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV	164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI	173-180
<i>Mahmudova Umida Ural qizi</i> INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI	181-189
<i>Madalov Navruz Ergashevich</i> IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC MODELS OF PROVERBS	190-194
<i>Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich</i> XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI	195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadiyeva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Axunbabaeva Narqiza Hamidjanovna</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAVURUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdiqulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQUISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TECHNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TECHNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITOB I	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAUSTER TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIKLARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аибахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECTS OF USING EMOJIS IN INTERNET DISCOURSE

Mahmudova Umida Ural kizi

Associate Professor of the Department of English Language and Literature,
Karshi State University

E-mail: umidamahmudova1010@gmail.com

Abstract. This article analyzes the impact of social networks on the English and Uzbek languages. With the advancement of modern technologies, vocabulary, grammar, and stylistics are undergoing changes. Platforms like Facebook and Twitter contribute to the emergence of new words and expressions, some of which are included in official dictionaries. Additionally, abbreviations, emojis, and new communicative styles influence the formation of internet language. The research results help to understand how social networks affect language development.

Keywords: emoji, intercultural communication, cultural expression, emotional interpretation, colorful emojis, inclusivity, psychological perception, demographic characteristics.

INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI

Mahmudova Umida Ural qizi,

Qarshi davlat universiteti,

Ingliz tili va adabiyoti kafedrasida dotsenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlarning ingliz va o'zbek tiliga ta'siri tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi natijasida til leksikasi, grammatikasi va stilistikasi o'zgarib bormoqda. Facebook, Twitter kabi platformalar yangi so'z va iboralarning paydo bo'lishiga sabab bo'lib, ularning ayrimlari rasmiy lug'atlarga ham kiritilmoqda. Shuningdek, qisqartmalar, emoji va yangi kommunikativ uslublar internet tilining shakllanishiga ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot natijalari ijtimoiy tarmoqlarning til taraqqiyotiga qanday ta'sir qilayotganini tushunishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: emoji, madaniyatlararo muloqot, madaniy ifoda, hissiy talqin, rangli emoji, inklyuzivlik, psixologik idrok, demografik xususiyatlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N26>

Ommaviy axborot diskursining boshqa nutqlardan farqi – bu uning o'quvchi yoki tinglovchiga to'g'ridan to'g'ri emas, balki bilvosita uzatilishidir. Ushbu nutq qatnashchilari bevosita axborot almasha olmaydilar, ammo bu tushuncha zamonaviy axborot vositalari rivoji tufayli o'zgarib bormoqda. Odatda, gazeta yoki televideniye orqali uzatiladigan axborot doimo yozib olingan va tomoshabinlar hamda tinglovchilar uchun oldindan maxsus tayyorlangan. Bu esa ommaviy axborot diskursining asosiy tamoyillarida biri hisoblangan. Biroq, bugungi kundagi texnologik rivojlanish va internet rivoji sababli ushbu jarayonda bir qancha o'zgarishlar yuz bermoqda[8]. O'zbek tadqiqotchilaridan Mansurova Xurshida, Dilafruz Isoqova, Gulnora Yo'ldosheva media diskursi propaganda va jurnalistika sohasida bir qator ilmiy maqolalar va kitoblar yozgan; Izzat Ibragimov esa o'z ilmiy izlanishlari orqali ommaviy

axborotni namoyish qilish va uning jamoatchilikka ta'siri yo'nalishiga o'z hissasini qo'shgan. Dilfuza Qurolova media diskursi va lingvistik tahlil yo'nalishida ilmiy izlanishlar olib borgan va media diskursining ijtimoiy haqiqatga ta'sirini o'rgangan. Sanjar Ismatov media diskursi va uning ijtimoiy o'zgarishlarga ta'sirini tadqiq qilgan[7]. Bugungi kunda Internet diskursiga oid tadqiqotlar ham rivojlanib kelmoqda jumladan ijtimoiy tarmoq diskursi ham muammoning o'rganish obyekti sifatida tadqiq etilmoqda. Ijtimoiy tarmoqlarda muloqotning leksik birliklari ushbu tarmoq yoki tarmoq muloqoti ichida qabul qilinadi va ular faol ravishda o'z semantikasi va dolzarbligini o'zgartiradi (ya'ni kengaytiradi). Ushbu hodisa doirasida, ijtimoiy tarmoq muloqoti asosida, birinchidan, ingliz tilining semantikasi va ikkinchidan, texnik omillar, interfeys xususiyatlari va ijtimoiy tarmoqning funkcionalligi ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, sayt foydalanuvchilari menyusidagi havolalar nomlari orqali bu oldindan ko'rsatilgan: Facebook va Twitterdagi "Home" (mening sahifam), "Groups" (guruhlar / ommaviy), "News feed" (Yangiliklarim), "Saved" (Saqlanganlar), "Notification" (Xabarlarim), "Do list of friends" (Do'stlarim), "Followers" (obunachilar), "Tweets" (tvitlar/postlar), "Trends" (tematik yangiliklar) va boshqalar. Ijtimoiy tarmoq foydalanuvchisi o'zining, "tarmoq" dunyosining tasviri hisoblanadi. Shunday qilib, ijtimoiy tarmoqlardan tashqaridagi odamlar muloqot kontekstidan chetlashtirilgan, ular moslashmagan bo'lib, yangi lingvistik-stilistika xususiyatlari bilan tanish emaslar, ular boshqa foydalanuvchilar guruhlarida mashhur bo'lgan memlar, qisqartmalarni tushunishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Ijtimoiy muloqot bilan tanish bo'lgan va bo'lmagan odamlar, hatto tarmoqlar bir xil avlodga yoki bir xil ijtimoiy sinfga tegishli bo'lsa ham, ikkita fundamental jihatdan farqli muloqotchilardir. Hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar ingliz tilidagi jonli nutqqa shunday katta ta'sir ko'rsatmoqdaki, tadqiqotchilar ushbu sohani o'rganish uchun yangi istiqbollarni ochmoqdalar va bu sohaning eng muhim yo'nalishlaridan biri (shu jumladan, leksikografik tavsif nuqtai nazaridan) semantik o'zgarishlarning dinamikasini va sabablarini o'rganishdir. Hozirda ko'plab so'zlar onlayn kontekstda, og'zaki muloqotda foydalanishda butunlay yangi ma'nolarni qabul qilmoqda. Dunyo bo'ylab keng tarqalgan ijtimoiy tarmoqlar doirasida ko'plab so'zlar o'ylab topilgan va ularning ta'siri va nufuzi yetarlicha oshib, ular Oxford lug'atiga rasmiy ravishda kiritilgan. Bu so'zlarning ba'zilari, masalan, **selfie, inbox, noob, phablet, derp, photobomb, OMG**, har kuni suhbatlarda shunday keng tarqalgan so'zlar bo'lib, ularni eski so'zlar bilan yonma-yon tilga olishimiz mumkin. Ular shuningdek, bizning og'zaki suhbatlarimizda ham o'z o'rnini topmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, odamlar minimal dolzarb xabarlarini ishlatishni afzal ko'rishsada, zamonaviy avlodning deyarli uchdan biri ijtimoiy tarmoqlarda va rasmiy xatlar hamda xabarlar orqali boy leksikadan foydalanishga moyildir, bu esa ularning texnik bilimlari doirasini kengaytiradi. Chunki til Internet muloqotining ta'siridan o'zgargan, shuning uchun turli odamlar yozish va gapirishga nisbatan turli yondashuvlarga ega bo'lishi mumkin, shuningdek, ular qanday muloqot qilishadi. Buning natijasida, til yanada shaxsiy va individual bo'lib bormoqda: bu har bir Twitterda, har bir profilda ko'rinadi. Ingliz tili haqiqatan ham o'zgarib bormoqda, ehtimol u boshqa tillarga nisbatan oson va tez moslashadi: chunki ingliz tilida kamroq yirik infleksiyalar mavjud, otlar va siflatlar osonlik bilan fe'lga aylanishi mumkin, masalan, **"About Google" — "google"**. Ingliz tili ijtimoiy tarmoqlar va ijtimoiy texnologiyalar orqali tezroq va xilma-xil muloqot kanallariga nihoyatda oson moslashdi. Ona tilida so'zlovchilar nafaqat yangi til shakllarini yaratadilar va o'zlashtiradilar, balki ularni ommalashtiradilar ham. Shunday qilib, **LOL** kabi qisqartmalar = 1) **laugh out loud** (baland

ovozda kulish), 2) **League of Legends** (bepul onlayn o'yin) va **BFF** ("Best Friends Forever" yoki "Big Fat Friend/Female") boshqa tillarga ham kirib bormoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, LOL yoki **ROFL** (Rolling On Floor Laughing) kabi qisqartmalarni ko'plab foydalanuvchilar tomonidan keng qo'llaniladi. Bugungi kunda **Telegram** va boshqa mashhur ijtimoiy tarmoqlarda barcha yangi so'zlar va shakllar joylashtirilgan. Ijtimoiy tarmoqlar ko'plab odamlarning kundalik hayotining ajralmas qismiga aylandi, shuning uchun biz ularni multimedia tili yordamida ifodalaymiz. Ushbu tilni ishlatish oson, chunki u veb-sahifalarni ishlatish funksiyalarini aniq tasvirlaydi. Ushbu terminlar qanchalik ko'p ishlatilsa, ular shunchalik mashhur bo'ladi va shu sababli ular zamonaviy ingliz tilining lug'atlarida ro'yxatga olinadi. Yangi texnologik terminlar tanish so'zlar va iboralar bilan teng darajada tez-tez paydo bo'ladi. Masalan, "**Friend (me)**" fe'li "men bilan do'st bo'ling" degan ma'noni anglatadi. Ba'zilar bunday "neologizmlarni" dangasalikdan yaratilgan deb hisoblashadi. Garchi bu ibora lug'atlarda qayd etilmagan bo'lsa-da, kelgusida lug'atlarda paydo bo'lishi mumkin. Xohlasak ham, xohlamasak ham, vaqt o'tadi, til o'zgaradi. Ammo ijtimoiy tarmoqlar o'z tilini yaratgani tan olingan. Ushbu tilning bir qismi allaqachon lug'atlarda berilgan, bu esa so'zlarning hayotimizga kirganini aniq ko'rsatadi. "**What R U doing?**" "**ReTweet that!**" "**Friend Me**" so'zi "ijtimoiy nutq" — ijtimoiy tarmoqlar tili haqida odamning bilimiga qarab tushuniladi. Ijtimoiy tarmoqlar muloqot me'yorlarini buzishda ayblanadi. Ammo muloqot qoidalarini buzish — bu yangi kommunikatsiya texnologiyalarining paydo bo'lishining natijasidir. Quyida ijtimoiy tarmoqlarda bugungi kunda mashhur va keng qo'llaniladigan so'zlar, qisqartmalar va iboralarning misollarini keltiramiz.

№	Ingliz tilida	O'zbek tilida	So'z turkumi ingliz tilida	So'z turkumi o'zbek tilida	Tuzilishi	So'zlar	So'z yasalishi
1	Netiquette		noun	Ot	Network(n)+etiquette(n)	blending	Aralashtirish
2	Emoticons	Smaylik	noun	Ot	Emotion(n)+icon(n)	blending	Aralashtirish
3	DM	Shaxsiy Habar	noun	Ot	Direct(adj)+message(n)	abbreviations	Qisqartirish
4	Selfie	Selfi	noun	Ot	Self(n)+ie(suffix)	Suffixation	Suffiks orqali
5	Foodporn		noun	Ot	Food(n)+porn	coinage	Yangi so'z kirib kelishi
6	Instagood	Instagud	noun	Ot	Insta(n)+good(adj)	blending	Aralashtirish
7	Pic	Rasm	noun	Ot	picture	clipping	Qisqartirish
8	Hashtag	Heshteg	noun	Ot	Hash+tag	compounding	Qo'shish
9	TBT		noun	Ot	Throwback Thursday	Acronym	Bosh harflardan foydalanish
10	Admin	Admin	noun	Ot	administration	clipping	Qisqartirish
11	Pictionary		noun	Ot	Pic(n)+tionary(suffix)	blending	Aralashtirish
12	OOTD		noun	Ot	Outfit of the day	acronym	Bosh harflardan foydalanish
13	MUA		verb	Ot	Make up artist	acronyms	Bosh harflardan foydalanish
14	App	Ilova	noun	Ot	application	clipping	Qisqartirish
15	e-book	E-Kitob	noun	Ot	Electronic book	clipping	Qisqartirish
16	webinar	Vebinar	noun	Ot	Web(n)+seminar(n)	blending	Aralashtirish

17	Chat bot	Chat Bot	noun	Ot	Chat(n)+bot(n)	blending	Aralashtirish
18	Clickbait		noun	Ot	Click(v)+bait(v)	blending	Aralashtirish
19	Follower	Follower	noun	Ot	Follow(v)+er(suffix)	Suffixation	Suffiks orqali
20	Twicid		adjective	Sifat	Twitter(n)+suicide(v)	Blending	Aralashtirish
21	Vibe	Vayb	noun	Ot	vibration	clipping	Qisqartirish
22	Authenticy		noun	Ot	Authentic(adj)+ity(suffix)	Suffixation	Suffiks orqali
23	B2B		phrase	Ibora	Business to business	acronyms	Bosh harflardan foydalanish
24	Trending	Trend	adjective	Sifat	Trend(n)+ing(suffix)	Suffixation	Suffiks orqali
25	Tweeps		noun	Ot	Twitter+people	blending	Aralashtirish
26	WhatsApp		noun	Ot	What's up(phr)+app(n)	blending	Aralashtirish
27	Haywire		adjective	Sifat	Hay(noun)+wire(noun)	blending	Aralashtirish
28	Netspeak		noun	Ot	Internet(n)+speak(v)	blending	Aralashtirish
29	Re-gram		noun	Ot	Re(prefix)+gram	blending	Aralashtirish

Jadval 1. Ijtimoiy tarmoqdagi soʻzlar va qisqartmalar

Ijtimoiy tarmoqlar tarkibiy qismlarini ikki turda oʻrganishimiz mumkin: matn va emoji koʻrinishida. Matn – bu yozma (yoki yozilgan) tilning qisqartirilgan shakli boʻlib, unda soʻzlar qisqartirilgan, harflar/raqamlar, homofonlar, emotikonlar va boshqalar kabi matnlar ishlatiladi. Bolalar va oʻsib borayotgan yoshlar tomonidan matnning haddan tashqari ishlatilishi oʻqish va yozish koʻnikmalarining zaiflashuvi, hatto tilning sezilarli darajada buzilishiga olib keldi. Biroq, koʻpgina tadqiqotlar matn ishlatish va ularning imlo va savodxonlik koʻnikmalari oʻrtasida ijobiy bogʻliqlikni topishdi: matnni oʻqish aniq va tezligi, matnni oʻqish va yozish tezligi imlo, oʻqish ballari bilan ijobiy bogʻlangan; va matnlar soni (baʼzi turlari) va matn zichligi (har bir soʻzda ishlatilgan matnlar nisbati) imlo koʻnikmalari, orfografik ishlov berish qobiliyati, fonologik va fonema ishlov berish, tushunish va qidiruv qobiliyatlari, ogʻzaki mantiqiy fikrlash koʻrsatkichlari, oʻqish koʻnikmalari va yozish koʻnikmalari bilan ijobiy bogʻlangan. Matnni takroran ishlatish, yaxshiroq metalingvistik bilimga va tilga nisbatan sezgirlikning oshishiga olib kelishi mumkin, bu esa tilning grammatik funksiyasiga taʼsir qiladi. Matn soʻzlarini ishlatish — va natijada xabarlarida soʻzlarni oʻtkazib yuborish — grammatikani qoʻllashni taʼminlaydi va bu kontekstga sezgir tarzda amalga oshiriladi. Ularning jumllarini tahlil qilish orqali qaysi soʻzlarni qaysi kontekstda joylashtirish kerakligini aniqlashadi va shu bilan birga ular doimiy ravishda grammatik bilimlarini oʻrgatadi va grammatik tizimlarini kuchaytiradi, ayniqsa bolalar va oʻsmirlarda. Quyida yana bir jadval keltirilgan. Ushbu jadvalda, biz ijtimoiy tarmoqlarda juda koʻp ishlatiladigan va soʻzlarning harflar va raqamlar bilan almashtirilgan hodisasini keltirib oʻtamiz.

Imlo/Orfografiya	Harf/raqam	Bosh harflardan foydalanish, Qisqartirish va kiber jargon	Soʻzni ifodalashda harfdan foydalanish.
------------------	------------	---	---

Jadval 2. Ijtimoiy tarmoq soʻzlari

Emoji – bu yaponcha soʻz boʻlib, “rasm” va “harf” degan maʼnoni anglatadi. Emoji funksionalizmi suhbat xabarining samaradorligini oshiradi va suhbatdagi maʼnoni tavsiflaydi. Asterof emojiʼni aloqador ramzlar sifatida taʼriflagan. Biroq, emoji – bu kompyuter aloqa

gud (good), kum (come), ur (your), ous (house), (welcum), they (dey), biznes (busness), hum (home),bit(but).	2 (to), b4 (before), 4 (for), gr8 (great), 2day (today) 5n (fine).	kk (fine,okay or thank), ya (yes); dey (they), dea (there), de (the, they), dez (that is), dis (this).	b (be or before), d (the), u (you), k (keep), c (see), n (and), r (are), z (is) v.
--	--	--	--

tizimida ishlatiladigan kompyuter orqali qidiriladigan ramz sifatida ta'riflanadi. D. Ruedenberg va R. Tamari tomonidan berilgan emoji ta'rifida, emoji hissiyotlarni ifodalash yoki biror kishini jiddiy bo'lmagan tarzda belgilash niyatida ishlatiladigan ramzlar sifatida izohlanadi[1]. Emoji tovush tonini, ifoda yoki jismoniy harakat yoki holatni yozma aloqa orqali yetkazishdagi o'rinni qoplash maqsadida yaratilgan. Shuning uchun emoji yozma va yuzma-yuz suhbatlar o'rtasidagi bo'shliqni to'ldira oladi va o'quvchiga muallifning nima aytmoqchi bo'lganini, yuz ifodalari rasmlarini ko'rsatib, tushunishga yordam beradi. Bayn emoji'ni strukturaviy ikoniklik deb atagan[2]. Emoji'lar ma'no va xarakterlarga o'xshashlikni bildiradi. Emoji ramzlari biror xarakter yoki psixologik holatni ifodalaydi. Shunday qilib, ijtimoiy tarmoq foydalanuvchisi matnli xabarlar ichida emotikonlarni o'qiganda, bu ramzlar jo'natuvchining xususiyatlarini aks ettiradi. Emoji barcha ijtimoiy tarmoqlarda (Telegram, Facebook, Instagram va WA) ishlatiladi va uning ishlatilish chastotasi oshib bormoqda. Ushbu o'sish internet foydalanuvchilari, ayniqsa ijtimoiy tarmoqlarda foydalanuvchilarning o'sishi bilan mos keladi. Emotikonlar ko'plab internet foydalanuvchilari uchun yuz ifodalarining grafik tasviridir. Emotikonlarga o'xshash narsalar faqat tipografiya o'rniga haqiqiy rasmlar bo'lishi mumkin. Emoji – bu xabarlar va veb-sahifalarda ishlatiladigan ideogrammalar va **kulgili yuzlardir**[5]. Emoji turli janrlarda bo'ladi, shu jumladan yuz ifodalari, umumiy obyektlar, ob-havo, joylar, turlar va hayvonlar. WA tasdiqlangan ramziga emoji qo'shish: "kulish va odamlar", "hayvonlar va tabiat", "taom va ichimliklar", "faoliyatlar", "sayohat va joylar", "obyektlar", "ramzlar" va "bayroqlar"ni ifodalovchi har bir emotikonning ma'nosi ta'kidlangan. Misol uchun, kulish emotikoni va jadvalda keltirilgan ba'zi misollarni ko'rib chiqaylik. Emoji nomlari ularning shaxsiyatini tasvirlaydi. Masalan, "kulish yuzi" emotikoni xursandchilik va baxtni anglatadi, shuning uchun foydalanuvchi Telegram emoji'sini o'z his-tuyg'ularini ifodalash uchun ishlatishi mumkin. Emoji nomlari ro'yxati ifoda maqsadida bo'lib, bu foydalanuvchi uchun his-tuyg'ularni ifodalash shakli sifatida konnotatsion ma'nolarni uzatishning asosiga aylandi. Bu jumlada misol yordamida aytib o'tilishi mumkin.

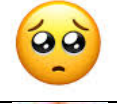

Emoji	Ma'nosi
	Qoshlari tik turgan qo'rqqoq chehra, g'ira-shira ko'zlari yonboshiga qaragan. G'azab, bezovtalik, g'azab va ishonchsizlik kabi ma'yus his-tuyg'ularni keltirib chiqarishi mumkin.
	Ikki qo'l yurak shaklini yaratadi. Sevgini ifodalash va yordam berish uchun keng tarqalgan.

Jadval 3. Emoji izohlari

	Ko'zlari quvnoq, yonoqlari gullab-yashnagan. Bir qator baxtni, mehrli his-tuyg'ularni, asosan sevgini ko'rsatadi. Qizil yuraklarning joylashuvi platformaga qarab farq qilishi mumkin.
	Katta yuzli, baland qoshli va quvnoq ko'zli yuz, qattiq qichqirganidan ko'z yosh tomchilab chiqqan. Ko'pincha biror narsaning baxtli yoki yoqimli ekanligini ifodalash uchun ishlatiladi.
	Ko'zlari yumilgan, og'zini biroz ochgan va ko'k zarbli burib kelayotgan o'tkir yuz. Yumilgan ko'z xarakterning uyqusiragan yoki charchaganligini ko'rsatadi.
	Odatda turli xil ijtimoiy platformalarda jin sirenalari, keng yuzli, qoshlari va ko'zlari bezovtalangan yuzga o'xshab siqilgan binafsha yuz. Google qurilmasi qizil rangda, Facebookda esa yashil ko'zli qora shoxlari bilan ifodalanadi.

Emoji	Lug'aviy ma'nosi	
	O'zbekcha	Inglizcha
	Uyqusiragan	Sleepy
	Ko'ngli aynigan	Queasiness
	O'ylab ko'rish kerak	Thinking
	Bilmayman	Surprized
	Nishonlash kerak!	Party
	Hammasi nazoratim ostida	Nimble
	Olovday qizg'in	Fire
	Aqltoy	Genius
	Hech kimga aytma	It is a secret
	Juda kulgili	Funny

	Yolg'onchi	Lying
	Hech kimga aytmayman	Not allowed to say
	“Qovun tushirmoq”	Dissappointed
	Ayriliq bilan tugagan sevgi	Love
	Qo'rqinchli maxluq	Zombi
	Juda ham sovuq, muzlatadigan	Frozen,icy
	Bugun bayram	Цшдв зфкен
	Sevgi bilan qaramoq	Smiling face with love
	Juda ham ta'sirli	Emotional
	Juda mazzali	Drooling face
	Rozilik belgisi	Raising both hands in Celebration
	Bajaramiz!	It is ok!
	Alhamdullillah	Praying, thank you
	G'amgin	Hurt and sad state
	Ahvoli chatoq	Tiredness or drunken face
	Kelishmoq	Handshake

Ijtimoiy tarmoqlarda odamlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir jarayoni o'zining maxsus qoidalari va qonunlari doirasida kechadigan butun bir jarayondir[6]. Bu esa ovozsiz bo'lib, aloqani o'rnatish va yozish vaqtini qisqartirishga ko'proq moyil bo'lishadi, lekin o'rnatilgan til normalarini e'tiborsiz qoldirish nazarda tutilmayapti. Ijtimoiy tarmoqlar ta'sirida ingliz va o'zbek tillaridagi o'zgarishlarni yaxshiroq tushunish uchun kommunikatsiya sohasida nazariy asosiy bilimlar o'rganildi. Birinchi navbatda, asosiy muloqot vositalarining xususiyatlari o'rganildi, ya'ni kommunikatsiyaning ta'rifi, uning ijtimoiy ma'nosi, ushbu jarayonning tomonlari, asosiy komponentlari va ma'lumot uzatish usullari ko'rib chiqildi. Shuningdek, kommunikatsiyaning tuzilishi va nutq faoliyatining komponentlari o'rganildi. Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlarning til xususiyatlarini batafsil tahlil qilish amalga oshirildi. Uning asosiy xususiyatlari ommaviy xarakterga ega bo'lish, vositachilik, majburiy aloqalar sonining oshishi, muloqot formasining, vositalarining va mazmunining o'zaro qarama-qarshiligi hamda faol o'sishi bo'lib, barcha bu omillar ijtimoiy tarmoqlardagi til o'zgarishlarini shakllantirishga ta'sir ko'rsatmoqda. Morfologiya tomonidan o'zgarishlar so'z tarkibiga ta'sir qilgan: ijtimoiy tarmoq foydalanuvchilari so'zlarni ildiz va suffikslarni takrorlash orqali uzaytiradilar yoki aksincha, qisqartirishlar yordamida ularni qisqartiradilar va shuningdek, interyeksiyalarni katta afzallik bilan ishlatadilar hamda so'z tarkibining butunlay o'zgartirilganini, lekin ma'nosi o'zgarishini ko'rsatadilar. Ingliz tilidagi leksikada ijtimoiy tarmoqlarda muloqot qilishda ko'plab so'zlar imlosi o'zgarishsiz bo'lsa-da, ularning ma'nosi butunlay o'zgaradi. Ingliz tilining sintaksisi ham o'zgarishga moyil, bu esa jummalarni yozish qoidalari soddalashtirishda namoyon bo'ladi. Ijtimoiy tarmoqlarda emoji foydalanuvchilari xabarni yetkazishda bir-birini tushunishlari mumkin. Emoji funksiyasi muloqot jarayonida foydalanuvchilar o'rtasidagi ma'no va ijtimoiy aloqalarni kuchaytiradi.

Matnlardan olingan xulosalar shuni ko'rsatadiki, odamlar an'anaviy bo'lmagan til kodlari yoki yozuv tizimlarining barcha shakllaridan foydalanib, kontekst va ularning birgalikdagi ta'sirini e'tiborsiz qoldiradilar. Ijtimoiy tarmoqlar tilining bunday lingvistik chegaralanmaganligi va pedagogik og'ishlari davlat, ijtimoiy va ta'lim sohalariga katta tahdid soladi. Bu, ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarning innovatsiyalaridan ehtiyotkorlik bilan foydalanishni talab qiladi. Bu haqiqatni eslab qolishimiz lozimki, dunyo va atrof-muhitimizni rivojlantirish, o'zgartirish va saqlashda katta rolni tilning kommunikativ kuchi va yoshlarning pedagogik imkoniyatlari o'ynaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Archer, D., and R. M. Akert. "Words and everything else: Verbal and nonverbal cues in social interpretation". *Journal of Personality and Social Psychology*, vol. 35, no. 6, 1977, pp. 443–49. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.35.6.443>.
2. Bai, Qiyu, et al. "A Systematic Review of Emoji: Current Research and Future Perspectives". *Frontiers in Psychology*, vol. 10, 2019. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02221>.
3. Croucher, Stephen M., et al. "Conflict Styles and High–Low Context Cultures: A Cross Cultural Extension". *Communication Research Reports*, vol. 29, no. 1, 2012, pp. 64–73. <https://doi.org/10.1080/08824096.2011.640093>.
4. Derks, Daantje, et al. "Emoticons and online message interpretation". *Social Science Computer Review*, vol. 26, no. 3, 2008, pp. 379–88.

5. Gaspar, Rui, et al. "Beyond positive or negative: Qualitative sentiment analysis of social media reactions to unexpected stressful events". *Computers in Human Behavior*, vol. 56, 2016, pp. 179–91.
6. Hofstede, Geert. *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Sage publications, 2001.
7. Mansurova Xurshida (2023) *MEDIA DISCOURSE AS AN OBJECT OF LINGUISTICS*, PhD Student of Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi <https://doi.org/10.5281/zenodo.8085733>
8. Sa'dullayeva Shahnoza Ismatullo qizi O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OMMAVIY AXBOROT DISKURSI <https://doi.org/10.5281/zenodo.8419836>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).